

Алан Ройс. Алан Ройс написав серію про докторку Джейн Блек, що складається з одинадцяти романів і трьох повістей. Перш ніж стати зірковим автором кримінальної белетристики, він працював судовим патологоанатомом і тепер переносить на сторінки свій досвід, здобутий у моргах і під час розтинів. «Жорстокий, реалістичний і безкомпромисний. Один із тих, за ким варто стежити». — *The Time*, 2011

Вольфганг. Переможець Книжкової премії Співдружності — 2012; у короткому списку премії «Фаворити книгопродавця — 2012»; у короткому списку літературної премії «Вибір читачів *Goodreads* — 2012», категорія «Літературна проза»; у короткому списку премії «Найкраще на *Amazon* — 2012»; у короткому списку премії «Правосуддя в художній літературі: жіноча премія — 2003» (зроблено виняток); у довгому списку премії Майлза Франкліна 2015 року; у довгому списку премій «Незалежний вибір бібліотеки» 2015 року; призер нагороди «Пакувальня Арчибальда — 2018»; лощесна згадка на Міжнародній поетичній премії — 2020, регіон Океанії. Його наступний інтерактивний мистецький проєкт має назву «Смерть літератури».

ПРОЛОГ

Від кого: *ECunninghamWrites221@gmail.com*

Кому: <ВИЛУЧЕНО>@penguinrandomhouse.com.au

Тема: Пролог

Привіт, <ВИЛУЧЕНО>!

Боюсь, я категорично проти прологу. Знаю, у кримінальних романах його заведено писати, щоб зацікавити читача, але тут це матиме дещо дешевий вигляд.

Я, звісно, знаю, як її написати — ту сцену, яку ви хочете від мене. Всезнаюче око оглядало б гармидер у купе, затримувалося б на ознаках боротьби: розкидані простирадла, перевернутий матрац, кривавий відбиток на дверях убиральні. Додати швидкоплинні проблiski підказок — три слова, поспіхом нашкрябані синім чорнилом на рукописі, що контрастують із багрянцем, який скрапує з вістря знаряддя вбивства, — достатньо для інтриги, але замало, щоб зіпсувати розв'язку.

Фінальним образом було б тіло. Безлике, звісно. На початку маємо приховати жертву від читача. Можливо, плеснути в текст якусь незначну подробицю, особисту річ, наприклад одяг (блакитний шарф абощо, не знаю), щоб читач намагався віднайти її в процесі розвитку сюжету.

Ось і все: книга, кров, тіло. Кілька заманух. Кінець прологу.

Це не означає, що я не довіряю вашому редакторському судженню. Просто не бачу сенсу повторювати сцену, яка буде в книзі

далі, лише щоб підсилити напруження. Це все одно, що сказати: «Гей, ми знаємо, потрібен деякий час, щоб прочитати цю книжку, та, зрештою, вона закінчиться отак». Тоді бідолашний читач до моменту вбивства тільки й намагатиметься зрозуміти, що ж сталося, замість того щоб бути залученим у події із самого початку.

Що ж, насправді та сцена — друге вбивство, але думку ви впливали. Я просто остерігаюся розкривати забагато. Отже, без прологу. Гарзд?

Із найкращими побажаннями,
Ернест

P. S. Після того що сталося, гадаю, цілком очевидно, що мені потрібен новий літературний агент. Про це поговоримо окремо.

P. P. S. Так, треба додати програму фестивалю. Гадаю, у ній є важливі підказки.

P. P. P. S. Граматичне запитання. Мені здається логічною назва «Смерть на Нілі», з огляду на те, що вбивства відбуваються на кораблі, а не в річці. «Вбивство в Східному експресі», на мою думку, звучить так само логічно, адже вбивства відбуваються в поїзді, а не *на ньому*. Звісно, ми кажемо, що їдемо *на* поїзді або летимо *на* літаку. Я закопуюсь у деталі, але, мабуть, суть мого запитання така: у назві ми використовуємо «на» чи «у»? З огляду на те, звісно, що більшість убивств відбувається *в* поїзді, за винятком тих, що сталися *на* даху, тоді буде «на». Окрім напарника старого й тих, хто загинув разом із ним, але це флешбек. Я хоч зрозуміло пояснюю?

МЕМУАРИ

РОЗДІЛ 1

Отже, я знову пишу. Це хороша новина для тих, хто хотів другу книгу, але прикрість для людей, які мусили померти, щоб я міг її написати.

Я починаю зі свого купе в поїзді, тому що хочу занотувати кілька речей, перш ніж забуду або перебільшу їх. Ми зупинились, але не на станції: просто стоїмо на колії приблизно за годину їзди від Аделаїди. Довгу червону пустелю, яку ми спостерігали останні чотири дні, спершу змінили золоті пшеничні поля, а потім — пишні зелені вигони молочних ферм. Колись плаский горизонт тепер став хвилястим океаном різнотрав'я, усяним десятками вітрових турбін, що неквапливо оберталися. Ми вже мали б прибути в Аделаїду, але довелося зупинитися, щоб поліція та швидка прибрали тіла. Я кажу «прибрали», але гадаю, що затримка полягає здебільшого в тому, що їм складно їх знайти. Або принаймні відшукати всі частини.

Тож ось я сиджу й починаю все занотовувати.

Моя видавниця каже, що писати сиквели складно. Існують певні правила, яких треба дотримуватися, наприклад, давати передісторію і тим, хто читав мене

раніше, і тим, хто ніколи про мене не чув. Мені сказали, що не варто набридати постійним читачам, але й не треба залишати незрозумілими речі, які можуть заплутати новеньких. Я не знаю, до якої категорії належите ви, тому почнемо із цього.

Мене звать Ернест Каннінгем, і я вже робив таке раніше. Тобто писав книжку. Але крім того — розкрив серію вбивств.

На той час усе відбулось цілком природно. Написання книги, звісно, — не смерті: їхні причини були протилежні до *природного*. З тих, хто вижив, гадаю, у мене було найбільше хисту, щоб розповісти ту історію, оскільки я вже мав дещо, що можна було б сміливо назвати кар'єрою в письменництві. Раніше я писав книги про те, як писати книги, — точніше, правила створення детективів. І це були більше брошурки, ніж книги, якщо ви наполягаєте на чесності. Самвидав, по баксу за штуку в інтернеті. Це не мрія письменника, але я з цього жив. Потім, коли торік сталися всі ті події в засніжених горах і до мене постукали ЗМІ, я подумав, що міг би використати щось із того, що знав, і спробувати все це записати. Авжеж, по допомогу я звернувся до засад детективних історій «золотої доби», викладених такими письменниками, як Агата Крісті, Артур Конан Дойл і, зокрема, хлопцем на ім'я Рональд Нокс, який написав «Десять заповідей детективної літератури». Нокс не єдиний, хто має набір правил: різні автори протягом багатьох років намагалися розбити таємницю вбивства на схему. Навіть у Генрі Мактавіша були такі правила.

Якщо ви думаєте, що поки не знаєте правил написання детективу з убивством, повірте мені, вони вам уже відомі. Бо інтуїтивно зрозумілі. Дозвольте навести приклад. Я пишу цю книгу від першої особи. Отже,

для того, щоб сісти й описати всі події, я маю в них вижити. Розповідь від першої особи передбачає, що герой-оповідач завжди виживає. Тож заздалегідь перепрошую за брак напруження, коли я ледь не віддав кінці в розділі 28.

Правила прості: нічого надприродного, жодного з нізвідки взятого ідентичного близнюка, вбивця має бути представлений на початку книги (насправді я вже це зробив, а ми ще навіть не закінчили перший розділ, хоча ви, можливо, перестрибнули по тексту) і бути достатньо важливим персонажем, щоб впливати на сюжет. Останнє справді важливо. Минули ті часи, коли за всім стоїть дворецький: заради чесної гри у вбивці має бути ім'я, яке часто вживатимуть. На підтвердження цього скажу, що я використовую ім'я вбивці у всіх його формах рівно 103 рази із цього місця й далі по тексту. І головне, суть кожного правила зводиться ось до чого: *ніякого* приховування очевидних істин від читача.

Тому я розмовляю з вами саме так. Можливо, ви припустили, що я дещо більш балакучий, ніж звичний вам у подібних книгах детектив. Усе тому, що я не збираюся нічого від вас приховувати. Зрештою, у цій історії грають за правилами.

Тож я обіцяю бути тією рідкістю в сучасних кримінальних романах — надійним оповідачем. Можете розраховувати на правду від мене в будь-якій ситуації. Без окомилування. Я також обіцяю сказати страшне речення «Це все був сон» лише раз, і навіть тоді, вважаю, воно буде допустиме в контексті.

На жаль, жоден письменник не занотував жодного правила спеціально для сиквелів (Конан Дойл, як відомо, був у захваті від того, що вбив Шерлока Голмса,

але неохоче повернув його лише через гроші), тому я тут сам по собі. Єдина мені допомога — це моя видавниця, чії поради, здається, надходять через відділ маркетингу.

Першою порадою було уникати повторів. У цьому є сенс: ніхто не хоче читати ті самі сюжети, переказані новими словами. Але друга полягала в тому, щоб не публікувати книгу, *геть* не схожу на попередню, оскільки читачі очікують іще подібного. Нагадую: я не маю жодного контролю над подіями історії. Я просто записую те, що сталося, тому дотримуватися цих двох правил складно. Зазначу одну ненавмисну схожість — дивний збіг: обидві справи розв'язали розділові знаки. Торік це була крапка. Цього разу ситуацію визначить кома.

І що це була б за детективна історія, якби ми не додали хоча б однієї анаграми, коду чи головоломки? Тут це також є.

Ще моя видавниця порадила спокусливо згадати попередню книгу, щоб читачам захотілося придбати і її, але не розкривати фінал. Вона називає це «природним маркетингом». Сиквели, здається, мають робити одразу дві речі: бути і чимось новим, і чимось знайомим.

Я вже порушую ті правила, про які згадав. Автор детективних романів «золотої доби» С. С. Ван Дайн рекомендує мати лише одного персонажа, який розкриватиме злочин. У нас тут п'ять претендентів на роль детектива. Гадаю, саме це відбувається, коли поміщаєш шістьох авторів кримінального жанру в замкнуте приміщення. Я не помилився: шестеро письменників і п'ятеро детективів, адже один із них — жертва вбивства. І не той, хто носить блакитний шарф, — інший.

Я б сказав, що Ван Дайн перевернувся б у могилі, але це порушило б одне із загальних правил щодо надприродного. Тож він лежав би спокійно, та все одно був би розчарований.

Якщо можна повторитися: це не я вирішую, які правила порушувати, адже лише фіксую те, що сталося. Можна тільки здогадуватися, як мені вдалося натрапити на чергову заплутану історію. Ті самі люди, що звинувачували мене в наживі на серійному вбивці, який по черзі вирізав моїх родичів у попередній книзі (природний маркетинг, бачите?), найімовірніше, звинуватять мене в цьому самому й тут. Я б дуже хотів, щоб цього не сталося: ані зараз, ані тоді.

Крім того, всі ненавидять сиквели: їх так часто звинувачують у блідій імітації того, що було раніше. Оскільки попередні вбивства сталися в засніжених горах, а ці — в пустелі, то ось мій жарт над хейтерами: блідою імітацією це точно не буде, бо я принаймні засмагнув.

Час підкріпити мою добросовісність як надійного оповідача. У підсумку злочини, скоєні в цій книзі, включають: убивство, замах на вбивство, зґвалтування, крадіжку, незаконне проникнення, фальсифікацію доказів, змову, шантаж, куріння в громадському транспорті, удар головою (здається, технічний термін — «таран»), крадіжку зі зломом (так, це відрізняється від просто крадіжки) і неправильне використання прислівників.

Ось іще кілька правдивих фактів. Семеро письменників сідають у поїзд. На кінцевій станції п'ятеро зійдуть із нього живими. Ще один буде в наручниках.

Кількість людей: дев'ять. Трохи менше, ніж минулого разу.

А я? Цього разу я нікого не вбиваю.

Тож розпочнімо. Знову.